בעלת הגט ובעלת מאמר איזו מהן קודמת בעלת הגט עדיפא (א) משום דאתחיל בה [ה]בחליצה או דלמא בעלת מאמר עדיפא משום דקרובה לביאה אמר רב אשי ת"ש [ו]ומודה ר"ג שיש גט אחר מאמר ומאמר אחר גט אי גט עדיף לא ליהני מאמר אבתריה ואי מאמר עדיף לא ליהני גט אבתריה אלא לאו ש"מ כי [א]הדדי נינהו ש"מ אמר רב [י]הונא אמר רב ב' אחיות יבמות שנפלו לפני יבם אחד חלץ לראשונה הותרה חלץ לשנייה הותרה מתה ראשונה מותר בשנייה ואין צריך לומר מתה שנייה שמותר בראשונה משום דהויא יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון ורבי יוחנן אמר [ב]מתה שנייה מותר בראשונה אבל מתה ראשונה אסור בשנייה מ"ט שכל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה [י]יבמה יבא עליה הרי זו כאשת אח שיש לה בנים ואסורה ורב לית ליה האי סברא [ג]והאמר רב [ד]כל אשה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לו בנים ואסורה ה"מ היכא דקאי באפה איסור אחות אשה דאורייתא אבל הכא זיקה דרבנן היא איתיביה ר' יוסי בר חנינא לרבי יוחנן [ה]ארבעה אחין ב' מהם נשואים ב' אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואמאי ליקו חד מינייהו לחלוץ לה לשנייה ותיהוי ראשונה לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון א"ל [ו]אחיות [ז]איני יודע מי שנאן ולימא ליה מאי חולצות נמי דקתני חולצת חדא חולצות קתני ולימא ליה מאי חולצות (ב) חולצות דעלמא הרי אלו קתני ולימא דחליץ ליה לראשונה ברישא חולצות לכתחלה

בעלת הגט ובעלת מאמר. אחיו שמת ולו ב' נשים ועשה זה מאמר לזו וגט לזו ושוב אסור לייבם דקם ליה בלא יבנה [דברים כה] כיון שהתחיל לגרש אי זו מהן הגונה לחלוץ ולפטור צרתה: **ומודה ר"ג.** דאמר לקמן בפ"ה[י] אין גט אחר גט מודה הוא שיש גט אחר מאמר כגון ב' יבמות מאח א' ועשה מאמר בזו ואח"כ נתן גט לזו מהני גט לפסול הראשונה עליו משום לא יבנה ולהאסר בקרובות שנייה כבראשונה ולא אמרי' מאמר ככנוסה ואדחי שנייה מינייה ולא מהני בה גט: **ומאמר אחר גט.** אם נתן גט לראשונה ואח"כ עשה מאמר בצרתה לא אמרי' גט קמא במקום חליצה קאי ותו לא קני מאמר יבמין בצרה אלא ודאי מהני וצריכה גט למאמרו ואסור גם בקרובותיה: **כי הדדי נינהו.** ותפשוט בעיין שהאחת פוטרת חברתה ויחלוץ לאיזו שירצה שחליצת שתיהן גרועה: **לראשונה.** שנפלה ראשון: **הותרה.** לשוק: **חלץ לשנייה הותרה.** לשוק. וה"ה אם חלץ לשנייה ואח"כ לראשונה: **מתה ראשונה.** בלא חליצה מותר לייבם את השניה. ואע"פ שבשעת (ג) נפילתן אחות זקוקת לראשונה היתה ואין אני קורא בה יבמה יבא עליה[ו] כי מתה קמייתא פקעה זיקה ושריא הך ולית ליה הא דשנינן בפ' כילד (לעיל דף כג:) הך מתני' דהכא אי למ"ד יש זיקה יש זיקה כו' דאוקימנא לעיל דהואיל ונאסרה עליו בשעת נפילה תו לא משתריא ואיכא לאותובי ממתני' דקתני חולצות ולא מתייבמות אמאי ליחלוץ חדא וליסתרי אידך ולקמן מותבינן ליה מינה אסיפא דמילתיה ולא מתרך: **ואין צ"ל מתה שנייה.** ולא חלצה שמותר בראשונה שהיתה ראויה לייבם בשעת נפילתה אלא שנפלה זו אחרי כן ואסרתה וכיון שמתה זו חזרה להיתירה הראשון: **ורבי יוחנן אמר מתה שנייה מותר בראשונה.** הואיל ובשעת נפילתה היתה ראויה לו: **אחות אשה דאורייתא.** כגון ג' אחים ב' מהם נשואין ב' אחיות ומת אחד מהם ואח"כ מתה אשתו של שני דעלה איתמר הך דרב כפרקין (לקמן דף ל.) אסורה יבמתו עליו הואיל ובשעת נפילה אחות אשתו הואי: **דרבנן היא.** וכיון דמתה שריא: **איני יודע מי שנאן.** כלומר זו אינה משנה: **ולימא ליה מאי חולצות חדא.** שנייה: **חולצות דעלמא.** כל היכא דמיתרמי כה"ג חולצות השניות: **הרי אלו.** משמע הנך תרתי דאיירי בהו: **לראשונה ברישא.** דתו לא משתריא שנייה שלא נראית בשעת נפילה:

חולצות

בעלת הגט עדיפא. פי' שנעשה בה מעשה עדיף טפי מחברתה אבל ריב"ן פי' בעלת הגט עדיפא דאתחיל (ד) בחליצה ולכך יגמור בה חליצתו ולפירושו לא יהא עדיפא דהכא פירושו כההוא דלאי מאמר עדיף או גט עדיף דבסמוך ומיהו עדיפא משמע קצת דהיינו קודמת דקאי אאיזו מהן קודמת דקאמר מעיקרא: **תא** שמע ומודה ר"ג כו'. מדרבנן דשמעינן להו פרק ר"ג (לקמן דף נ. וסס) דיש גט אחר גט ומאמר אחר הגט אין יכול להביא ראיה דלדידהו דיש גט אחר גט אפי' עדיף קמא מהני גרוע בתריה לתפוס במה ששייר הראשון אבל ר"ג דלית ליה דאין גט אחר גט סברא הוא דאי עדיף גט ממאמר או מאמר מגט לא מהני הגרוע לתפוס אחר קמא דעדיף כמו שאין מועיל גט אחר גט ומאמר אחר מאמר: **אי** גט עדיף לא תיהני מאמר בתריה. אע"ג דאפילו אחר חליצה קידושין תופסין היינו משום דהוי קידושין דאורייתא אבל ביבמה דלא הוי מאמר אלא מדרבנן אין לו להועיל אחר הגט אי גט עדיף א"נ אומר ר"י דברייתא' דמודה ר"ג קיימא אמתני' דפ' ר"ג (לקמן ד' נ.) דמוקמינן לה כר"ע התם בגמ' (דף נג:) ולא מהני קידושין אחר חליצה וה"ה דאין להם להועיל אחר הגט אי גט עדיף דגט במקום חליצה קאי: **אלא** כי הדדי נינהו. ותפשוט דאחת פוטרת חברתה והיינו כשמואל וכלישנא דקאמר דאחד חולץ לכולן אמצעי' וכרב אסי אבל ללישנא דהתחיל ולא התחיל קאמר היכי דכי הדדי נינהו צריכות שתיהן חליצה דהא התחיל באחיות לא יגמור אפי' בצרות ולא מיפטרה רחל בחליצת לאה דעדיפא והכא הך בעיא על כרחין אליבא דמ"ד יש זיקה איירי דלמ"ד אין זיקה אפילו חלץ לבעלת הגט נפטרה צרה: **חלץ** לראשונה הותרה. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דהותרה וא"ר"י דקמ"ל דהותרה אפי' לאה דרב אית ליה אין זיקה וחלץ לאחיות נפטרו צרות כדפרישית לעיל: **ורב** לית ליה האי סברא והאמר רב כל יבמה כו'. [צ]ממתני' הוה מצי למיפרך דבהדיא תנן בפירקין (לקמן דף לב.) ב' אחין נשואין ב' אחיות ומת אחד מהן ואח"כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו אלא ניחא להקשות דבהדיא אמר רב אותו לשון עצמו שאמר ר' יוחנן שכל יבמה שאין אני קורא כו' ועוד נראה דממתני' לא הוה מצי לאקשויי דהתם הוא משום דכבר נפטרה לשוק ומשום דמתה אשתו אח"כ לא תחשב עוד זקוקה (ה) עדיין לחליצה אבל היכא דעדיין זקוקה לחליצה לא אבל מדרב פריך שפיר דרב איירי אפילו היכא דליכא אחין דלא מידחיא מהאי ביתא [ע](לגמרי) כדאמר לקמן (ג"ז סס:): **אבל** הכא זיקה דרבנן היא. פר"ת דרב לטעמיה דאמר אין זיקה דאע"ג דאסיר משום ביטול מצות יבמין לא חשיב הך איסור לאוסרה עולמית אף כשתבא לכלל היתר אבל למ"ד יש זיקה ראוי לאסור משום שנאסרה עליו שעה אחת: **איתיביה** רבי יוסי בר חנינא לרבי יוחנן. לעיל פי' בקונטרס דלרב נמי פריך אבל ריב"ן פירש דלא פריך לרב משום דרב ס"ל חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחים דהאחת צריכה חליצה משניהן ושוב השנית א"א לייבם משום דלכל אחד הויא אחות חלוצתו אבל רבי יוחנן סבר כשמואל דאינה צריכה לחזור ולהכי פריך ליה ואע"ג דרב דאמר צריכה לחזור היינו אליבא דמ"ד יש זיקה וליה לא ס"ל מ"מ מצינו למימר דרב מוקי לה כמ"ד יש זיקה דפלוגתא דתנאי היא ואע"ג דלעיל בריש פ' כילד (דף יח.) מוקי לה סתמא דהש"ס כר"מ דאמר אין זיקה רב לא מוקי לה כוותיה ולר"ח נמי דפי' לעיל דרב דלית ליה הואיל ונאסרה עליו שעה אחת לטעמיה דאמר אין זיקה אתי שפיר נמי דלא פריך לרב דמוקי למתני' כמ"ד יש זיקה אבל ר' יוחנן סבר דעל כרחך יש זיקה דאי אין זיקה א"כ ב' אחיות שנפלו לפני שני אחין יתייבמו שתיהן דהא ר' יוחנן לא חייש למיתה ומפירכא דפריך רבי יוסי בר חנינא ואמאי וליקו חד מנייהו כו' משמע דלא שרי רבי יוחנן לייבם אלא חדא על כרחך סבר יש זיקה ואפ"ה שרי לראשונה ולית ליה הואיל ונאסרה שעה א' שתאסר עולמית מש"ה פריך לה ומיהו נראה לר"י כדפרישית לעיל (דף כו. ד"ה אי) דלרב [ט]דחייש למיתה (ו) משום דלא מסקי אדעתיה דמיית אידך לא מצי פריך דגזרי' דלמא אתי לייבם ברישא אבל לעיל במתה אחת מהן ליכא למיגזר דלמא אתי לייבם בלא מתה אחת מהן כיון דליכא אלא אח אחד ולא אתי לבטל מצות יבמין להדיא אבל רבי יוחנן היה יודע רבי יוסי בר חנינא דלא הוי חייש למיתה להכי [י](לא) פריך ליה [כ](א"נ לפי שהיה אצל ר' יוחנן הקשה לו): [ל]**ולימא** ליה דלמא קדים וחליץ לראשונה. פי' ר"י לפי שיטת הקונטר' שכשבאין לפנינו לימלך לא אמרינן להו לחלוץ שניה ולייבם את הראשונה דגזרינן דלמא אתי למיעבד איפכא כאלו היבמות עצמן אבל אם כבר חלץ האחד לשנייה שרי אידך לייבם הראשונה כמו במתה שנייה כיון

דכאלו

עין משפט נר מצוה

ט א (מיי' פ"ה מהל' יבום הל' ז) טוש"ע אה"ע סימן קע סעיף ח:

י ב ג מיי' פ"ו מהלכות יבום הל' ד סמג עשין נא נב טוש"ע שם סימן קעה סעיף א:

◆

תוספות ישנים

בעלת הגט עדיפא. פ"ה עדיפא שחליצה תפטור צרתה. ולא נהירא דא"כ מאי קאמר בעלת מאמר עדיפא משום דקרובה לביאה. אדרבה מש"ה הוי חליצה פסולה דאיקלישא לה הזיקה. אלא נראה לפרש איפכא בעלת הגט עדיפא להפטר בחליצת חברתה וניחא הכל: זיקה דרבנן היא. פר"ת דרב לטעמיה דסבר אין זיקה אבל אין לפרש דיש זיקה מ"מ לא החמירו כבאחות (זקוקתו) [אשתו] דלקמן בהחולץ משמע דלמ"ד יש זיקה הוי כמו אחות אשתו גמורה. ואין להקשות נהי נמי דאין זיקה מ"מ נאסרה שעה אחת משום ביטול מצות יבמין דלא קרינן אסרה שעה אחת כיון שאין האיסור משום ערוה רק משום גזירה:

◆

תוס' חד מקמאי

נינהו: ופסק הרב אלפס כר' יוחנן בשתי אחיות יבמות שנפלו לפני יבם א' מתה השניה מותר בראשונה אבל מתה ראשונה אסור בשניה ואקשינן לר"י דאמר מותר בראשונה מהא דתנן ארבעה אחין שנים מהן נשואין ב' אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואמאי ליקום חד מינייהו ולחלוץ לשניה ותהוי ראשונה לגבי אידך כיבמה שהותרה ונאסרה ותחזור להיתרה הראשון א"ל ר"י אחיות איני יודע מי שנאן כלומר זו אינה משנה ולימא ליה מאי חולצת חדא חולצות קתני. [ולימא] חולצות דעלמא הרי אלו קתני ולימא ליה דחליץ לראשונה ברישא חולצות לכתחלה קתני. ולימא גזרו דלמא קדם וחלץ לראשונה ברישא ולא מתייבמת קתני דליכא הכא דין יבום כלל ולימא ליה שמא ימות ואסור לבטל מצות יבמין. פירוש ויקעברא חליצה פסולה. ר"י למיתה לא חייש ולימא ליה דלא ידעינן הי נפיל ברישא אי הכי היינו דקתני אם קדמו וכנסו יוציאו. בשלמא ראשון אמרי' [ליה] מאן שרא ליה אלא שני [א] אמרי' חבראי שני יבום האיכא ראשון ראשון ש"מ יבמי היינו דקתני אחיות איני יודע מי שנאן:

א) נ"ל אלא שני אמר חבראי שנייה ייבם אלא לראשונה והיינו דקאמר אחיות וכו'.

מסורת הש"ס

א) גירסת רש"ל בגירושין, ב) לקמן נא., ג) גירסת הרא"ש יהודה, ד) [לקמן ל. ע"ש קיא: ע"ש], ה) [לעיל כ. וש"נ], ו) [דף נ.], ז) [דברים כה], ח) ס"א איט, ט) דחייש למיתה לא מצי פריך דגזרי' דלמא אתי לייבם ברישא משום דלא מסקי אדעתייהו דמית אידך וכו' כצ"ל, י) [טעות הדפוס], כ) ס"א ל"ג, ל) שייך לקמן כח ע"א.

◆

תורה אור השלם

ו. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:

דברים כה ה

◆

גליון הש"ס

גמ' והאמר רב כל אשה. עי' לעיל כ' ע"א תוד"ה ואחות אשתו ולעיל ח ע"ב תוד"ה אשת אחיו: שם איני יודע מי שנאן. כב"מ נא ע"א ב"ב קטו ע"א ודף קמא ע"ב: תד"ה ורב וכו' ממתני' הוה מצי למפרך וכו'. עי' כתובות נה ע"ב תוד"ה מתנת שכיב מרע וחולין קטו ע"ב תוד"ה ומי אמר יקבא ע"ב תד"ה ומי אמר יומא לד ע"ב תד"ה הנ"מ:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בעלת הגט עדיפא (משום דאתחיל בה בגירושין) תא"מ ונ"ב בתוספות משמע דלא גרסינן ליה: (ב) שם חולצות דעלמא. נ"ב כמו בעמוד א': (ג) רש"י ד"ה מתה וכו' שבשעת נפילתה: (ד) תוס' ד"ה בעלת וכו' עדיפא דאתחיל בה בגירושין ולכך יגמור בה: (ה) ד"ה ורב וכו' לא תחשוב עד זקוקה אבל הכא דזקוקה עדיין לחליצה לא אבל מדרב כצ"ל: (ו) ד"ה איתיביה וכו' דחייש למיתה שפיר משום דלא מסקי אדעתיהו:

◆

מוסף רש"י

שיש גט אחר מאמר. מאמר לזו וגט לזו פסל את הראשונה ואסור בקרובות שתיהן (לקמן נא.). **ומאמר אחר גט.** גט לזו ומאמר לזו בעלת מאמר צריכה גט (שם). **הרי היא כאשת אח שיש לו בנים.** ואע"ג דהדר איתיל (לקמן ל.). **ומתו הנשואין את האחיות.** ונפלו שתיהן יחד לפני האחין, **הרי אלו חולצות ולא מתייבמות.** משום דמתרוייהו זקיקי ליה להאי ותרוייהו זקיקי ליה להאי, ואי נסיב חד קא פגע באחות זקוקתו (לעיל יח.) דהויא כאשתו (לעיל כו.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones